

ЗАКОН

О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ЗАБРАНИ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

Члан 1.

У Закону о забрани дискриминације („Службени гласник РС”, број 22/09) у члану 2. став 1. тачка 1) после речи: „полу” и запете додаје се реч: „роду” и запета, а после речи: „сексуалној оријентацији” и запете додају се речи: „полним карактеристикама, нивоом прихода” и запета.

У тачки 4) речи: „и другу организацију којој је” замењују се речима: „другу организацију, односно физичко лице којем је”.

Додаје се тачка 5) која гласи:

„5) послодавац је домаће или страно правно и физичко лице у јавном и приватном сектору, које запошљава или радно ангажује једно или више лица, односно лице које у државном органу, органу аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе врши права и дужности послодавца у име Републике Србије, аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе.”.

Члан 2.

У члану 5. после речи: „говор мржње” додаје се запета а речи: „и узнемиравање и понижавајуће поступање” замењују се речима: „узнемиравање, понижавајуће поступање и полно и родно узнемиравање и навођење на дискриминацију.”.

Додају се ст. 2. и 3. који гласе:

„Сегрегација је сваки акт којим физичко или правно лице раздваја без објективног и разумног оправдања друга лица или групу лица на основу личног својства из члана 2. став 1. тачка 1) овог закона. Добровољно одвајање од других лица на основу личног својства не представља сегрегацију.

Облик дискриминације је и навођење на дискриминацију. Дискриминација постоји ако се лице или група лица наводе на дискриминацију давањем упутстава како да се предузимају дискриминаторски поступци или навођењем на дискриминацију на други сличан начин.”.

Члан 3.

Члан 7. мења се и гласи:

„Посредна дискриминација постоји ако наизглед неутрална одредба, критеријум или пракса лице или групу лица ставља или би могла ставити, због њиховог личног својства, у неповољан положај у поређењу са другим лицима у истој или сличној ситуацији, осим ако је то објективно оправдано легитимним циљем, а средства за постизање тог циља су примерена и нужна.”.

Члан 4.

У члану 8. после речи: „личног својства” и запете брише се реч: „неоправдано” а речи: „ако су циљ или последица предузетих мера неоправдани, као и ако не постоји сразмера између предузетих мера и циља који се овим мерама остварује” замењују се речима: „осим ако је то оправдано легитимним циљем, а средства за постизање тог циља су примерена и нужна.”.

Члан 5.

Назив изнад члана 12. мења се и гласи: „Узнемиравање, понижавајуће поступање, полно и родно узнемиравање”.

Члан 12. мења се и гласи:

„Забрањено је узнемиравање, понижавајуће поступање и полно и родно узнемиравање, које има за циљ или представља повреду достојанства лица или групе лица на основу њиховог личног својства, а нарочито ако се тиме ствара застрашујуће, непријатељско, деградирајуће, понижавајуће и увредљиво окружење.

Полно узнемиравање је, у смислу овог закона, свако вербално, невербално или физичко нежељено понашање, које има за циљ или представља повреду достојанства лица или његовог личног интегритета, а које изазива страх или ствара застрашујуће, непријатељско, деградирајуће, понижавајуће или увредљиво окружење.”.

Члан 6.

У члану 13. став 1. тачка 1. речи: „сексуалног опредељења” замењују се речима: „сексуалне оријентације” а после речи: „инвалидитета” додају се речи: „и старосног доба”.

У тачки 4. после речи: „трговина људима” и запете додаје се реч: „сегрегација” и запета.

У тачки 5. после речи: „дискриминација по основу два или више личних својстава” додају се речи: „без обзира на то да ли се утицај поједних личних својстава може разграничити (вишеструка дискриминација) или се не може разграничити (интерсекцијска дискриминација)” а бришу се заграде и речи: „(вишеструка или укрштена дискриминација)”.

Члан 7.

Члан 14. мења се и гласи:

„Не сматрају се дискриминацијом посебне мере уведене ради постизања пуне равноправности, заштите и напретка лица, односно групе лица која се налазе у неједнаком положају.

Посебне мере из става 1. овог члана примењују се док се не постигне циљ због којег су прописане, ако законом није другачије прописано.

Послодавци су дужни да предузму одговарајуће мере ако је то потребно у конкретном случају у циљу обезбеђивања приступа, разумно прилагођеног радног места, учешћа, стручног усавршавања и напредовања у послу запослених који се налазе у неравноправном положају у односу на друге запослене, а нарочито особа са инвалидитетом, припадника националних мањина, жена, мушкараца, особа другачије сексуалне оријентације, родног идентитета, старијих особа и других, осим ако би ове мере представљале несразмеран терет за послодавца. Не сматра се да је терет несразмеран ако је умањен примереним мерама јавних политика у области рада и запошљавања.

Орган јавне власти приликом припреме новог прописа или јавне политике од значаја за остваривање права социоекономски угрожених лица или група лица доноси процену утицаја прописа или политике у којој процењује њихову усаглашеност са начелом једнакости.

Процена утицаја нарочито садржи:

1) свеобухватан опис стања у области која је предмет регулисања са посебним освртом на социоекономски угрожена лица и групе лица;

2) процену неопходности и сразмерности намераваних измена прописа са аспекта поштовања начела једнакости и права социоекономски угрожених лица и група лица;

3) процену ризика за права, обавезе и на закону засноване интересе лица и група лица из става 3. овог члана.”

Члан 8.

У члану 15. мења се став 2. који гласи:

„Забрањено је дискриминаторско поступање службеног лица, односно одговорног лица у органу јавне власти у поступку заштите права лица пред судовима и органима јавне власти.”

Члан 9.

Назив изнад члана 20. мења се и гласи: „Дискриминација на основу пола, рода и родног идентитета”.

У члану 20. став 1. речи: „начелу равноправности полова” мењају се речима: „начелу родне равноправности”.

У ставу 2. прва реченица мења се и гласи:

„Забрањено је ускраћивање права или јавно или прикривено признавање погодности у односу на пол, односно род и родни идентитет или због промене пола, односно прилагођавања пола родном идентитету, као и због трудноће, породилског одсуства, одсуства ради неге детета или посебне неге детета.”

У другој реченици става 2. након речи: „с обзиром на пол” и запете додају се речи: „односно род и родни идентитет” и запета.

Члан 10.

У члану 22. став 2. после речи: „здравственом стању” и запете додају се речи: „инвалидитету, сексуалној оријентацији, родном идентитету, полним карактеристикама, етничком пореклу, националној припадности” и запета.

Члан 11.

У члану 23. у ставу 2. реч: „Стари” замењује се речју: „Старији”.

После става 2. додаје се став 3. који гласи:

„Различито поступање на основу старосног доба не сматра се дискриминацијом уколико је објективно и разумно оправдано легитимним циљем, а посебно легитимно утврђеном политиком запошљавања, циљевима тржишта рада, додатног образовања и обуке, односно стручног усавршавања, и ако су начини остваривања тог циља примерени и нужни, као што су:

1) постављање посебних услова за запошљавање, обављање послова и додатно образовање, односно стручно оспособљавање и усавршавање, укључујући и услове у погледу зараде и престанка радног односа, за омладину, старије и лица која имају обавезу издржавања или старања, а са циљем подстицања њиховог укључивања на тржиште рада или обезбеђивања њихове заштите;

2) одређивање минималних услова у погледу старосног доба, радног искуства или година службе за приступ запошљавању или обезбеђивању одређених предности у вези са запошљавањем;

3) одређивање највише старосне границе за попуњавање радних места, која се заснива на захтевима везаним за додатно образовање, односно стручно оспособљавање и усавршавање за одређено радно место или на потреби за разумном дужином радног стажа пре испуњавања услова за остварење права на пензију.”.

Члан 12.

После члана 27. додаје се наслов изнад члана 27а који гласи: „Дискриминација у области становања” и члан 27а који гласи:

„Дискриминација у области становања постоји ако се на основу личног својства лица или групе лица ускрађује или отежава приступ програмима стамбене подршке, одбије остваривање права из области становања, за омогућавање приступа програмима стамбене подршке тражи испуњење услова који се не постављају другим лицима или групи лица, односно ако се у приступу програмима стамбене подршке неоправдано омогући првенство другом лицу или групи лица.

Дискриминација у области становања постоји и када правно или физичко лице на основу стварног, односно претпостављеног личног својства из члана 2. став 1. тачка 1) овог закона одбије закључење уговора о закупу, односно коришћењу стамбене јединице.”.

Члан 13.

У члану 30. после става 7. додаје се нови став 8. који гласи:

„Народна скупштина започиње поступак избора новог Повереника три месеца пре истека мандата Повереника. До избора новог Повереника функцију Повереника обавља Повереник коме истиче мандат.”.

Досадашњи став 8. постаје став 9.

Члан 14.

У члану 32. после става 5. додаје се нови став 6. који гласи:

„Повереник бира једног од помоћника који ће га замењивати у случају његове одсутности или спречености да обавља послове.”.

Досадашњи ст. 6–9. постају ст. 7–10.

Члан 15.

Члан 33. мења се и гласи:

„Повереник:

1) лицу које сматра да је претрпело дискриминацију пружа информације и саветује га непристрасно и независно о остваривању права и заштити од дискриминације;

2) поступа по притужбама због дискриминације, даје мишљења и препоруке у конкретним случајевима и изриче мере у складу са чланом 40. овог закона;

3) подноси тужбе из члана 43. овог закона, због повреде права из овог закона, у своје име, а за рачун дискриминисаног лица, уз сагласност тог лица, осим када је у питању група лица уколико поступак пред судом по истој ствари није већ покренут или правноснажно окончан;

4) подноси захтев за покретање прекршајног поступка због повреде одредаба којима се забрањује дискриминација;

5) подноси годишњи и посебан извештај Народној скупштини о стању у области заштите равноправности;

6) упозорава јавност на најчешће, типичне и тешке случајеве дискриминације;

7) прати спровођење закона и других прописа, иницира доношење или измену прописа и даје мишљење о одредбама нацрта закона и других прописа у циљу унапређења равноправности и заштите од дискриминације;

8) успоставља и одржава сарадњу са органима јавне власти и организацијама на територији Републике Србије, регионалним, односно међународним и другим телима, органима и организацијама надлежним за остваривање равноправности и заштите од дискриминације;

9) упућује препоруке мера органима јавне власти и другим лицима за остваривање равноправности и заштите од дискриминације;

10) сарађује са удружењима, која имају интерес за учешће у борби против дискриминације;

11) организује, односно спроводи независна истраживања из области унапређења равноправности и заштите од дискриминације и објављује стручне публикације, обавештења и информације из области унапређења равноправности и заштите од дискриминације;

12) обавља и друге послове у складу са законом.”.

Члан 16.

У члану 35. на крају става 3. додаје се реченица која гласи:

„Удружење или организација која се бави заштитом људских права може поднети притужбу у име групе лица чије је право повређено и без сагласности појединаца који чине ту групу, уколико се повреда односи на неодређени број лица друштвене групе које повезује неко лично својство из члана 2. став 1. тачка 1) овог закона.”.

Став 4. мења се и гласи:

„У име и уз сагласност лица чије је право повређено, притужбу може поднети и инспекција у складу са законом којим се уређује област инспекцијског надзора”.

Члан 17.

Члан 36. мења се и гласи:

„Повереник не поступа по притужби:

1) ако утврди да није надлежан;

2) ако подносилац притужбе у остављеном року није отклонио недостатке у притужби;

3) ако је поступак пред судом по истој ствари покренут или правноснажно окончан;

4) у случају смрти подносиоца притужбе или брисања из регистра ако је у питању правно лице;

5) ако је очигледно да нема повреде права на коју подносилац указује;

6) ако је у истој ствари већ поступао у складу са чланом 33. овог закона, а нису поднети нови докази;

7) ако се утврди да је због протекла времена немогуће постићи сврху поступања;

8) ако је поступак постизања споразума успешно окончан;

9) ако је подносилац притужбе одустао од притужбе;

10) у другим случајевима прописаним законом.

У свим случајевима, осим у случају из тачке 4) став 1. овог члана, Повереник ће писмено обавестити подносиоца притужбе.”.

Члан 18.

Члан 37. мења се и гласи:

„Уколико су испуњени услови за даље поступање по притужби Повереник доставља притужбу лицу против кога је поднета, у року од 15 дана од дана пријема уредне притужбе.

Повереник утврђује чињенично стање увидом у све доказе који су од значаја за поступање и одлучивање и узимањем изјаве од подносиоца притужбе, лица против којег је притужба поднета, као и других лица.

Уколико је лице против којег је притужба поднета отклонило последице поступања које је било разлог подношења притужбе, а подносилац притужбе је сагласан да су последице отклоњене, Повереник не поступа даље по притужби.

Сагласност из става 3. овог члана подносилац притужбе даје најкасније у року од 15 дана од дана пријема дописа Повереника.

Уколико подносилац притужбе не да сагласност или се у року из става 4. овог члана не изјасни, Повереник наставља поступак по притужби.”.

Члан 19.

У члану 38. мењају се назив изнад члана и члан, који гласе:

„Постизање споразума

Члан 38.

Повереник, у току поступка до доношења мишљења, може предложити спровођење поступка преговарања ради постизања споразума, у складу са законом којим се уређује поступак посредовања у решавању спорова. Овај поступак је бесплатан за подносиоца притужбе пред Повереником.

У случају да поступак из става 1. овог члана није успешно окончан у законом предвиђеном року, Повереник наставља поступање по притужби.”.

Члан 20.

После члана 40. додају се чл. 40а и 40б са називима, који гласе:

„Евиденција о заштити од дискриминације

Члан 40а

Повереник води евиденцију о заштити од дискриминације, коју чине подаци о:

1) предметима насталим у раду Повереника;

2) анонимизованим правноснажним пресудама и одлукама донетим у вези са дискриминацијом и повредом начела једнакости које судови достављају Поверенику у складу са чланом 40б став 1. тачка 2) овог закона.

Повереник је руковалац података о личности, које обрађује у оквиру евиденције из става 1. тачка 1) овог члана, а који обухватају: име, презиме, адресу, електронску адресу, као и друге податке о личности који су неопходни за поступање Повереника, нарочито податке, који се односе на лично својство, односно претпостављено лично својство као основ дискриминације из члана 2. став 1. тачка 1) овог закона.

Сврха вођења евиденције из става 1. овог члана је сагледавање стања у области заштите од дискриминације.

Подаци из евиденције из става 1. овог члана воде се и чувају у електронском облику у складу са законом којим се уређује заштита података о личности.

Достављање пресуда и одлука судова

Члан 40б

Судови су дужни да:

1) воде евиденцију о правноснажним пресудама и одлукама донетим у парницама за заштиту од дискриминације, о правноснажним пресудама и одлукама донетим у прекршајним поступцима због повреде одредаба којима се забрањује дискриминација и о правноснажним пресудама и одлукама донетим у кривичним поступцима за кривична дела која су у вези са дискриминацијом и повредом начела једнакости;

2) за претходну годину, а најкасније до 31. марта текуће године, доставе Поверенику анонимизоване правноснажне пресуде и одлуке донете у парницама за заштиту од дискриминације, анонимизоване правноснажним пресудама и одлукама донетим у прекршајним поступцима због повреде одредаба којима се забрањује дискриминација и анонимизоване правноснажне пресуде и одлуке у кривичним поступцима за кривична дела која су у вези са дискриминацијом и повредом начела једнакости.

Евиденција из става 1. тачка 1) овог члана садржи и податке рашчлањене по основама дискриминације, областима друштвених односа, врсте одлука, одредбе закона на које се повреде односе и друге податке од значаја за сагледавање стања у области заштите од дискриминације.

Начин вођења евиденције судова за пресуде и одлуке из става 1. овог члана и начин њиховог достављања Поверенику прописује министар надлежан за правосуђе.”.

Члан 21.

У члану 45. после става 2. додају ст. 3. и 4, који гласе:

„Свака странка може користити податке матичних евиденција и административних регистара ради доказивања чињеница у погледу којих сноси терет доказивања.

Одредбе ст. 1–3. овог члана сходно се примењују и на поступак пред Повереником.”.

Члан 22.

У члану 50. број: „10.000” замењује се бројем: „20.000”.

У члану 51. став 2, члану 52. ст. 3. и 4, члану 53. ст. 1. и 3, члану 54. став 2, члану 55. став 3, члану 56. став 2, члану 57. став 2, члану 58. став 2, члану 59. став 2. и члану 60. став 2. број: „5.000” замењују се бројем: „20.000”.

У члану 50, члану 51. став 2, члану 52. ст. 3. и 4, члану 53. ст. 1. и 3, члану 54. став 2, члану 55. став 3, члану 56. став 2, члану 57. став 2, члану 58. став 2, члану 59. став 2. и члану 60. став 2. број: „50.000” замењује се бројем: „100.000”.

У члану 51. став 1, члану 52. ст. 1. и 2, члану 53. став 2, члану 54. став 1, члану 55. ст. 1. и 2, члану 56. став 1, члану 57. став 1, члану 58. став 1, члану 59. став 1. и члану 60. став 1. број: „10.000” замењује се бројем: „50.000”.

У члану 51. став 1, члану 52. ст. 1. и 2, члану 53. ст. 2, члану 54. став 1, члану 55. ст. 1. и 2, члану 56. став 1, члану 57. став 1, члану 58. став 1, члану 59. став 1. и члану 60. став 1. број: „100.000” замењује се бројем: „500.000”.

Члан 23.

У члану 55. став 1. после речи: „с обзиром на пол, односно” додају се речи: „род, родни идентитет или због промене пола”.

Члан 24.

У члану 56. став 1. после речи: „сексуалне оријентације” додају се речи: „или их дискриминише због сексуалне оријентације”.

Члан 25.

У члану 57. став 1. после речи: „односно малолетника према” додају се речи: „здравственом стању, инвалидитету, сексуалној оријентацији, родном идентитету, полним карактеристикама, етничком пореклу, националној припадности” и запета.

Члан 26.

У члану 59. став 1. после речи: „политичкој странци” додају се речи: „или синдикалној организацији”.

Члан 27.

Подзаконски акт којим се уређује начин вођења евиденција правноснажних пресуда и одлука у парницама за заштиту од дискриминације, правноснажних пресуда и одлука у прекршајним поступцима због повреде одредаба којима се забрањује дискриминација и правноснажних пресуда и одлука у кривичним поступцима за кривична дела која су у вези са дискриминацијом и повредом начела једнакости, као и начин њиховог достављања Поверенику (члан 40б став 3. овог закона), доноси се у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 28.

Поступци започети пре ступања на снагу овог закона окончаће се по одредбама Закона о забрани дискриминације („Службени гласник РС”, број 22/09) и општих аката по којима су започети.

Члан 29.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.